
Gerevich András

KARÁCSONY NEW YORKBAN

I. Éjféli mise

Éjféli misén a Saint Patrick-katedrálisban
egy lánnyal vagyok,
ki még soha nem volt templomban.
Izgatják a fények,
a tömeg, az ének, az oszlopok, az ívek:
végig mosolyog,
és minden dalt és imát a könyvben követ.

A templom kapujában, ahol együtt álltunk sorban,
elbúcsúzunk,
és bevallja, hogy prostituált, és még éjjelre
van egy megrendelése,
és a nagy fekete kabát alatt alig van ruha.
Nagyot nevet,
mert, mondja, így már könnyebb az élet,
hogyan megtalálta
vagy végleg elvesztette – maga se tudja – Istent.

II. G-Bar

Átkóválygok a Times Square-en
egy sötét, füst bélelte bárba: közösségi ünnep.
Ne legyek már mégse egyedül, csak
mert minden ismerős családdal van.
Sörrel a kézben idegenekkel ismerkedem.
Otthon nem állítottam magamnak fát,
és ez az este is olyan lett, mint minden este,
hiába akartam, hogy varázsoljon el az ünnep
a műanyag télapók és vibráló fények között.

III. Harlemi karácsony

Otthon nem lehet aludni: a házban üvöltenek.
Hiába jöttem haza hajnali háromkor,
reggelig tart a karácsonyi karnevál.
A karácsonyfa csak diszkódíszlet.

Salsa, samba, pop: ez itt a spanyol Harlem,
itt minden ünnep kifulladásig ünnep,
itt karácsony éjjel hatéves gyerekek
táncolnak részeg szüleik között reggelig.

Spanyol Harlemben lakom: sem a fodrász,
sem az eladó nem tud angolul; minden piszkos,
kopott és szegény, de a padláson helye van
a hajléktalannak: ma övé a maradék.

A pesti karácsony: idegeskedés. Egész nap
rohanni, takarítani, kimerülni. Elkészül-e
a vacsora, hogy utána politikába
feszüljön az a kis ünnep is, ami volt?

Így hát idegen ez a riói szentesti pezsgés,
az emberekben vér kering, tequilla- és
szenteltvíz-gőz csapódik le az izzadt testekre,
és a karácsonyi zsoldártól visszhangzik a ház.

A SVANKRÓL

Az itt közölt művek az úgynevezett *Schwank*, magyaros átírásban *svank* műfajába tartoznak, ami *tréfás elbeszélést* jelent *versben vagy prózában*. A szót a német nyelv általában is használja a tréfa, móka megjelölésére, a XIX. század vége óta pedig olyan helyzetre vagy típusra épülő komédiára is vonatkoztatják, amely a burleszkhez, a farce-hoz áll közel. A *Schwank* szó a *lenget*, *lendít*, *lóbál* jelentésű *schwingen* igével rokon, s eredetije, a középfelnémet *swanc* lengő mozgást, kardcsapást, átvitt értelemben pedig vidám *visszavágást*, elmesés *odasuhintást* jelentett.

Az emberek minden időben és a világ minden táján szerettek tréfálkozni, csipkelődni és vidám történetekkel mulattatni egymást. Az ókorból és a keleti irodalmakból vett példák is meggyőzően tanúskodnak erről. Nem volt kivétel a keresz-

tény szellemmel átitatott középkor sem, csak akkor a humor, kiváltképpen pedig annak írásos formája hosszú évszázadokra háttérbe szorult. Az áttörés a XI. és főként a XII. század folyamán, a hatalom központosítása terén élen haladó Franciaországban ment végbe, a tréfás, sikamlós tartalmú verses elbeszélés, a *fabliau* elterjedésével. Ez a műfaj szolgált mintául a német svank számára, hogy a tréfás elbeszélés aztán az ottani kedélyt sajátosan kifejező s minden más műfajnál kedveltebb és hosszabb időn át fogyasztott szellemi táplálékká váljon.

Latin nyelvű svankokból szép számmal akadt már a X. századi Németországban is, például a HÓGYERMEK-RŐL, az EGYÖKRÖS PARASZT-RŐL vagy a HAZUGMESTER-RŐL szóló. De más latin nyelvű irodalmi művekben, így a 885 körül keletkezett GESTA KAROLI-